

РЕШЕНИЕ

№ 362

гр. София, 18.07.2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ВЪРХОВНИЯТ КАСАЦИОНЕН СЪД НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ, второ наказателно отделение, в открито съдебно заседание на двадесет и шести март през 2025 г. в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: МИЛЕНА ПАНЕВА
ЧЛЕНОВЕ: НАДЕЖДА ТРИФОНОВА
ПЛАМЕН ДАЦОВ

при участието на секретаря Галина Иванова и в присъствието на прокурора Максим Колев разгледа докладваното от съдия Панева наказателно дело № 181 по описа за 2025 г. и за да се произнесе, взе предвид следното:

Касационното производство е образувано по жалба на адв. И. Й., като защитник на подсъдимия Ж. К., срещу решение № 148 от 23.12.2024 г. на състав на Варненския апелативен съд, постановено по ВНОХД № 243/2024 г.

С жалбата са заявени отменителните основания по чл. 348, ал. 1, т. 1 – 3 НПК с искане за изменяване на решението и смекчаване на утвърденото с него наказание лишаване от свобода и прилагане на института на по чл. 66, ал. 1 НК. В представено в срока по чл. 354, ал. 1 НПК допълнение към жалбата, вторият упълномощен защитник на подсъдимия – адв. В. В. е изложил свои съображения за съществени процесуални нарушения при утвърждаване на наказанието, свързано с лишаване на подсъдимия от свобода и за явна негова несправедливост, като моли за отмяна на въззивния акт и за връщане на делото за новото му разглеждане от друг състав на въззивния съд. В алтернатива заявява солидарност с направеното с основната жалба искане.

В съдебното заседание пред настоящия съдебен състав всеки от защитниците на подсъдимия поддържа заявеното вече недоволство и направеното искане.

Представителят на Върховната касационна прокуратура пледира за отхвърляне на жалбата, като счита, че формулираните в нея и в допълнението към нея възражения са неоснователни.

Повереникът на частните обвинители Р. Н., А. Н. и М. С. – адв. К., подкрепена от участвалите в заседанието Н., също заявява несъгласие с исканията на защитата и изложените в тяхна подкрепа аргументи, като моли обжалваното съдебно решение да бъде оставено в сила. В представено в срока по чл. 351, ал. 4 НПК писмено възражение развива подробно съображения срещу касационната жалба.

С представено на вниманието на настоящия състав писмено изявление вторият повереник на Р. Н., А. Н. и М. С. – адв. Б. Б. информира за становището си за неоснователност на касационната жалба и за подкрепата си в полза на всички възражения и съпътстващите ги аргументи, изложени в писменото възражение на

адв. К.

Частният обвинител М. С. и поверениците ѝ не вземат лично участие в заседанието. В писмена молба се противопоставят на касационната жалба, като молят оспореното с нея въззивно съдебно решение да бъде оставено в сила.

Подсъдимият подкрепя доводите на защитниците си и заявява, че искрено съжалява за случилото се. В последната си дума още веднъж изказва съжаление за стореното, съпричастност към пострадалите и моли за справедливо решаване на делото.

Настоящият състав, след като обсъди доводите на страните и извърши проверка на оспорения съдебен акт в рамките на правомощията си по чл. 347 НПК, установи следното:

С присъда № 11 от 15.06.2023 г., постановена по НОХД № 215/2023 г., състав на Шуменския окръжен съд е признал подсъдимия Ж. Д. К. за виновен в това, че на 28.09.2022 г., около 22:15 часа, в гр. Ш., бул. С. В., при управление на моторно превозно средство – лек автомобил „Волво-ХЦ 60“ с рег. № *** нарушил правилата за движение по пътищата, регламентирани в чл. 21, ал. 1 ЗДвП и в чл. 50, ал. 1 ЗДвП и по непредпазливост причинил смъртта на С. А. С. и средна телесна повреда на М. М. С., поради което и на осн. чл. 343, ал. 4 вр. ал. 3, . б. „б“ вр. ал. 1, б. „в“ НК и чл. 54 НК му е наложил наказание от пет години лишаване от свобода, редуцирано на осн. чл. 58а, ал. 1 НК на три години и четири месеца и е определил първоначален общ режим за изтърпяването му.

На осн. чл. 343г НК съдът е постановил лишаване на подсъдимия от право да управлява моторно превозно средство за срок от пет години и четири месеца.

С присъдата съдът се е произнесъл по направените по воденето на делото разnosки и е извършил разпореждане с веществените доказателства по делото.

В рамките на въззивно производство, инициирано от защитника на подсъдимия и от частните обвинители Р. Н., А. Н. и М. С., чрез повереника им, и с решение № 168 по ВНОХД № 240/2023 г. състав на Варненския апелативен съд е изменил присъдата, като е намалил срока на наказанието лишаване от свобода на четири години и шест месеца и на осн. чл. 66, ал. 1 НК е отложил изтърпяването на редуцирания на осн. чл. 58а, ал. 1 НК негов размер от три години за изпитателен срок от пет години, приложил е чл. 59 НК, а в останалата ѝ част е потвърдил постановената присъда.

По повод на последвалото оспорване по касационен ред на така постановения въззивен акт от прокурора и от частните обвинители С. и Н., пред ВКС е било образувано к.н.д. № 173/2024 г., приключило с решение № 407 от 10.07.2024 г., с което въззивният акт е бил отменен и делото е било върнато за повторното му разглеждане от друг състав на въззивния съд. Върховната инстанция е констатирала явна несправедливост на наказанието, свързано с лишаване от свобода поради поставеното под условие негово изтърпяване, като е дала указания за преосмисляне на възможността по този начин да бъдат постигнати целите на наказанието, в това число и поправянето на подсъдимия.

С оспореното понастоящем по касационен ред въззивно съдебно решение присъдата на Окръжен съд – гр. Варна е потвърдена изцяло.

Касационната жалба срещу този акт е неоснователна.

Съдържащото се в нея настояване за допуснати при въззивното разглеждане на делото съществени процесуални нарушения е обвързано на първо място с това, че с първоинстанционната присъда са приети като част от инкриминираната фактология моменти, които отсъстват от фактическото обвинение. По този начин защитникът е дистанцирал касационното обжалване от предмета на касационната проверка, очертан в чл. 346 НПК и е пренебрегнал факта, че с въззивния акт, който

подадената от него жалба е предназначена да оспори, регистрираният процесуален проблем е бил вече преодолян. Изведените от въззивния съд фактически положения са в точно съответствие с формулираното от прокурора фактическо обвинение, а от тук – и с фактите, признати от подсъдимия по реда на чл. 371, т. 2 НПК.

Оплакването, че без доказателства въззивният съд е приел за установено, че по времето на произшествието и едновременно с управлението на автомобила подсъдимият е ползвал мобилния си телефон, отразява неточно съдържанието на въззивния акт. Възражава се в тази връзка, че в показанията на М. В., на които се е позовал въззивният състав, такова твърдение няма, но те не са обсъдени, за да се прецени дали описаните в тях действия на подсъдимия по боравене с мобилния телефон имат общо с настъпилото по-късно, по друго време и на друго място автопроизшествие.

Насърчилата тези възражения съдебна констатация няма отношение към фактологията относно механизма на автопроизшествието, приета с въззивния акт в съответствие с признатите от подсъдимия факти по обвинението. А доколкото изразът, процитиран от адв. В., е действително използван във въззивното решение, това е сторено в контекста на извършеното изследване на обществената опасност на подсъдимия като водач на моторно превозно средство преди ПТП, наред с други факти, които въззивният съд е преценил като значими в това отношение. Макар и получило неточен словесен израз, от цялостното съдържание на съдебния акт става ясно, че изследването на поведението на подсъдимия като водач на МПС е в две направления – непосредствено преди и при възникването на злополуката (свързано с достигане на кръстовището между булеварда и ул. „С.“ и навлизане в него със скорост от около 103,7 км/ч., непропускайки движещият се по същото време по пътя с предимство лек автомобил „Ситроен“, управляван от С. С.) и предшестващото това събитие негово поведение (свързано с предходни прояви на увлечение по превишаване на разрешената от закона скорост при управляване на МПС и с ползване на мобилното си телефонно устройство при процесното пътуване едновременно с управляването на автомобила, но не и при самия инцидент и във връзка с него).

Без значение за крайния извод на съда относно убедителността на споделените от свид. М. В. негови впечатления, че и преди, когато е пътувал с подсъдимия, К. е превишавал разрешената скорост, е възражението на адв. В., че в тази им част показанията на свидетеля са неконкретни и поради това непроверими. Преди всичко трудно постижимо е значението на желаната от защитника конкретика в тези показания от гледище на възможностите за тяхната проверка. От друга страна, съобщеното от М. В. в коментираната му част е базирано на близостта на свидетеля с подсъдимия, която му е давала възможност и преди датата на злополуката да пътува с управлявания от К. автомобил. Точността на впечатленията му няма как да не бъде преценявана и от гледище на собствената на свидетеля опитност като правоспособен водач на моторно превозно средство. И това, което е не по-малко важно, съобщеното от него коректно е ползвано от въззивния съд, като представящо поведението на подсъдимия не при всяко негово пътуване като водач на автомобил, а като прояви, които той е допускал в кратката си практика като такъв. От тази гледна точка приетото от въззивния съд не може да се прецени като конфронтиращо се със споделените от свид. Д. Д. впечатления, че когато е пътувал с подсъдимия, последният винаги се е движел със скорост в рамките на разрешената, в каквато насока са противопоставени възражения от защитника.

Според адв. В. въззивният съд е накърнил по съществен начин правата на подсъдимия, като е игнорирал твърденията му, че никога не е превишавал скоростта извън инкриминирания случай и не ги е обсъдил преди да формира убеждение, че и преди датата на произшествието той е управлявал МПС със скорост над разрешената от закона.

Възражението е неоснователно, защото в обясненията на подсъдимия не се съдържа твърдение, като разчетеното от защитника. Заявеното от К. е буквално следното: „...никога не съм нарушавал закона и не съм превишавал скорости“. Очевидно е, че твърдението си той не е обвързал с практиката си като водач на МПС. Позоваването на него от страна на въззивния съд в желанието от защитата контекст, би било свързано с допускане и свободна интерпретация на казаното в смисъл, какъвто то би могло и да няма. Затова като е отминал обясненията на подсъдимия в коментираната тяхна част, съставът на апелативната инстанция не е пренебрегнал защитно твърдение с важен доказателствен смисъл. Отделен от това остава въпросът доколко надеждна би била преценката на подсъдимия, ако коментираното негово твърдение има връзка именно с практиката му на водач на автомобил, като се има предвид, че обясненията му не го представят като особено критичен към поведението му в тази роля. Според тях при инкриминираните събития той не имал ориентация за скоростта, с която се е движел към момента на удара, като не е следял постоянно промените във величината ѝ. От тази гледна точка преценката му, че никога преди произшествието не е нарушавал закона и не е „превишавал скорости“, дори да е свързана именно със случаите, когато е управлявал автомобил, не е твърде благонадеждна и не би могла да бъде сигурен ориентир за съда.

Неоснователно е възражението на защитника, че чрез предположения относно предходното санкциониране на подсъдимия по административен ред за нарушение по ЗДвП е формиран съдебен извод за проявена от К. самонадеяност при инкриминирания инцидент. Възражението е мотивирано с факта, че конкретното съдържание на това нарушение не е изследвано по делото. Прочитът на съдебното решение показва, че фактът на предходно наложеното на подсъдимия административно наказание е изтъкнат като едно от преценените като отегчаващи отговорността му обстоятелства, наред с прекалената и необоснована от предишен професионален опит като водач на МПС негова самоувереност, проявена при инкриминираните събития. Изясняването на характера и тежестта на вече санкционираното административно нарушение не е изисквало събиране на допълнителна информация по делото, доколкото такава информация осигуряват наличните по делото данни за правното основание за налагане на това наказание – по чл. 179, ал. 6, т. 1 ЗДвП, предвиждащ санкциониране с глоба от 50 лева на водач, който управлява моторно превозно средство с незначителни неизправности. Този законов текст информира в достатъчна степен за характера и тежестта на нарушението, включително и от гледище на отражението му върху безопасността на движението. Ето защо, липсва нарушение на стандартите за съдебна дейност, зададени с чл. 13, ал. 1, чл. 14, ал. 1, чл. 107, ал. 3 и ал. 5 и чл. 317 вр. чл. 303, ал. 1 НПК, при формирането на съдебните изводи относно обстоятелства с правна релевантност.

Фактологически вярно е отбелязаното от адв. В., че на две места в оспореното съдебно решение има запис на съдебни констатации с противоположен знак по това дали в досъдебното производство подсъдимият е давал или не е давал обяснения в съответното процесуално качество. Констатираната липса на последователност в съдебните изводи по този въпрос е факт, като на стр. 11 от решението е посочено, че „в хода на досъдебното производство К. се е възползвал

от правото си да не дава обяснения“, а на стр. 14 е отразено, че на 03.10.2022 г. той всъщност е дал обяснения, които са преценени като кратки и недопринасящи съществено за разкриването на обективната истина. Всичко това обаче не е рефлектирало по никакъв начин върху качеството на съдебния акт, върху неговата свързаност, върху логичността му, върху неговата яснота и понятност, а от тук – и върху възможностите за проверка на вътрешното съдебно убеждение и не представлява поради това съществено процесуално нарушение.

Макар да е регистрирал факта, че при първоначалното му привличане като обвиняем К. не е дал обяснения по обвинението, въззивният съд не е правил злепоставящи подсъдимия изводи от този факт, за да се изисква от него да коментира състоянието му в този момент - физическо и психическо, както се настоява в допълнението към жалбата, при това без ясна доказателствена опора. По-важно е, че дадените впоследствие от подсъдимия обяснения по обвинението не са убягнали от вниманието на съда. Те са съобразени и са коментирани в съгласие с указанията, дадени с ТР № 1/2009 г. на ВКС по т.д. № 1/2008 г., т. 7 на ОСНК на ВКС. Оценката, която им е дадена и отказът да им бъде призната стойност на смекчаващ отговорността на подсъдимия фактор, са правилни, а противопоставените им от защитата възражения са неоснователни. Макар да е определил изложението на подсъдимия като „кратко“, въззивният съд е преценявал неговата полезност за доказателствения процес не от гледище на обема му, а от гледище на неговото съдържание. И в това отношение преценката му, макар и лаконично поднесена, е вярна. Чрез тези обяснения подсъдимият е упражнил правото си на лична защита, като е представил собствената си перспектива към фактите, която нито по отношение на установяване на собственото му поведение, нито във връзка с установяването на поведението на другия, участвал в злополуката водач, е възможно да бъде преценена като такава с решаваща полезност за изясняване на механизма на произшествието. Според задължителните указания на ВКС, съдържащи се в ТР № 1/2009 г. по т.д. № 1/2008 г., т. 7, при съкратено съдебно следствие, проведено в хипотезата по чл. 371, т. 2 НПК, направеното в досъдебното производство самопризнание от подсъдимия може да се третира като самостоятелно смекчаващо обстоятелство, само „ако е спомогнало своевременно и съществено за разкриване на престъпното посегателство и неговия извършител още в хода на досъдебното производство, а не е следствие от ефективната дейност на компетентните органи.“ В случая към датата на депозиране на обясненията на подсъдимия в съответното процесуално качество по делото са били налични вече показанията на очевидеца на произшествието М. В., дадени пред разследващ орган, както и пред съдия, в които се е съдържала категорична и ясна позиция по посочените въпроси, налични са били и записите от охранителните камери в района на произшествието, както и протоколите за оглед на местопроизшествие – основен и допълнителен. В този смисъл механизмът на автопроизшествието, причините за възникването му и връзката на подсъдимия с тях са били постигнати чрез усилията на органите на досъдебното производство по своевременно предприемане и ефективно провеждане на разследването. А колкото до настояването на подсъдимия при този разпит, че към момента на поемане на управлението на автомобила не е бил под въздействието на наркотични вещества и че няколко часа преди това му е била извършена стоматологична интервенция под анестезия, тези му твърдения са благоприятствали изключването на по-тежка правна квалификация на деянието и в този смисъл са били съобразени още от органите на досъдебното производство при преценката им по кой текст от материалния закон да квалифицират извършеното.

С оглед на това въззивният съд не е подходил необективно и в разрез с принципните изисквания на чл. 13, ал. 1 и чл. 14, ал. 1 НПК към обясненията на подсъдимия от досъдебната фаза и не е подценил действителното тяхно значение за процеса по разкриване на истината, доколкото фактически с тях този процес не е бил подпомогнат по необходимия съществен начин.

Несподелимо е и настояването на защитата, че въззивният съд е игнорирал доказателства, установяващи, че след произшествието подсъдимият е оказал съдействие на компетентните органи, като е останал на мястото, а при пристигането на екип на полицията е информирал, че е управлявал единия от катастрофиралите автомобили, представил е документите си и тези на колата, изпълнил е разпорежданията за тестването му за употреба на алкохол и наркотични вещества. Според защитника касае се за оказано съдействие на органите на досъдебното производство, въпреки че подсъдимият не е имал такова задължение и това съдействие представлява смекчаващ отговорността му фактор.

Посочените факти от поведението на Ж. К. не са останали вън от съдебното внимание, но не им е отдадено желаното от защитата значение. Съдът е преценил, че те не могат да послужат за смекчаване отговорността на подсъдимия, защото непосредствено след инцидента той не се е обадил на спешен телефон 112, за да сигнализира за произшествието, нито е отишъл при пострадалите, а е предпочел да разговаря по телефона с близките си (л. 14 от решението). Наред с това съдът е изтъкнал разбирането си, че добросъвестното поведение имплицитно включва спазването на законовите и моралните норми и е дължимо от всеки гражданин и поради това проявите му не могат да се третират в полза на подсъдимия. Тези съждения на съда действително са проблематични, като изискват коментар във връзка с възраженията за явна несправедливост на наказанието, но не и на плоскостта на допуснат от въззивния съд съществен процесуален порок с игнориране на важни за правото на защита на подсъдимия обстоятелства.

Несъстоятелно е твърдението на защитата, че в нарушение на чл. 13, ал. 1, чл. 14, ал. 1, чл. 107, ал. 3 и ал. 5 НПК въззивният съд е игнорирал особеностите по проектирането и изграждането на кръговото кръстовище, в което е възникнало произшествието, като обективна находка, която е улеснявала по независещи от подсъдимия причини възникването на злополуката и поради това попада в обсега на смекчаващите обстоятелства.

Така поставеният проблем е ангажирал съдебното внимание и на стр. 14 от въззивното решение е бил коментиран, като обосновано е била отхвърлена значимостта му за правилното решаване на делото. Въззивният съд не е имал основания да обсъжда във връзка с инкриминираното произшествие евентуални проблеми при проектирането и изграждането на кръстовището и още по-малко да съобрази и да подчини решението си на заложените в представения от защитата доклад на ДА „Безопасност на движението по пътищата“ изводи, че тези проблеми водят до неразпознаване от водачите на ППС на кръстовището като такова с кръгово движение, че то не изпълнява функциите на такова и че „почти всяко ППС, движещо се по бул. „С. В.“ не променя траекторията си, навлизайки в кръстовището, а преминава направо през него“ и пр.

Техническите характеристики на кръстовището, свързани с параметрите на централния кръг и на радиусите за вход и изход са отразени в скицата на местопроизшествието и от тази гледна точка са били добре известни на вещите лица, на които е било възложено изготвянето на автотехническата и на комплексната медицинска и автотехническа експертизи. Експертният анализ обаче не е установил тези обстоятелства да са имали отношение към причините за възникването на злополуката.

Като такава причина не е установени и не е вменено на подсъдимия неспазване на направлението за преминаване през кръстовището. Вменени са нарушения относно режима на скоростта и относно предимството. Когато се коментират възможностите на подсъдимия в конкретната пътна ситуация да разпознае кръстовището като такова с кръгово движение и да съобрази поведението си с тази негова особеност, следва да се има предвид, че преди това кръстовище, за идващите от посоката, избрана от подсъдимия по бул. „С. В.“ участъкът е бил сигнализиран със знак Б1, с допълнителна табела Т13 (Направление на пътя с предимство в кръстовището) и знак Г12, указващ именно предстоящо кръгово движение. Наред с това, кръстовището е имало и маркировка, ясно показваща кръговото движение в него, с ясно маркирани и видими кръгови пътни ленти. Участъкът от пътя, в който се е намирало това кръстовище, е бил много добре осветен от работещото в момента на злополуката улично осветление, поради което нощната тъмнина, в условията на каквато подсъдимият е осъществявал движението си, не е била фактор, отнемаш от възможностите му да възприеме особеностите на пътния участък. За това, че той добре е познавал мястото, разпознавал го е като кръстовище, при това именно с кръгово движение, доказателства се съдържат и в собствените му обяснения.

При това положение направеното от въззивния съд позоваване на експертния извод, че при управление на воденият от подсъдимия автомобил с разрешената от закона скорост от 50 км/ч. произшествието не би възникнало, няма инертен характер нито е инспирирано от доказателствен дефицит. Не техническите характеристики на кръстовището, свързани с размерите на централния кръг и на радиусите за вход и изход и тяхното съответствие с нормативните изисквания, нито заложеното в упоменатия доклад мнение на авторите му за неразпознаване на кръстовището като такова с кръгово движение са предположили възникването на злополуката, а проявеното от подсъдимия нехайно отношение към основополагащи правила за безопасност при движението по пътищата.

Невярно се твърди в допълнението към жалбата, че въззивният съд е допуснал съществено процесуално нарушение, като не е обсъдил с оглед на индивидуализацията на наказанието установените по експертен път психични особености на подсъдимия, емоционалното му състояние след произшествието и отношението му към това събитие. Въззивният съд не е оставил без внимание констатациите по експертен съдебно-психиатричен и психологичен път, нито е отрекъл психологичния резонанс на злополуката върху подсъдимия, както и това, че той има редица добри свои страни. Тези данни са коректно съобразени (стр. 15 – 16 от решението) при преценката на личната обществена опасност на подсъдимия и са обосновавали извод за започнал процес по превъзпитанието му.

С оглед на всичко това липсват предпоставките на касационното основание по чл. 348, ал. 1, т. 2 НПК за отмяна на атакуваното въззивно решение и за връщане на делото за ново въззивно разглеждане поради съществени процесуални нарушения.

Жалбата е неоснователна и по отношение на поддържаната с нея явна несправедливост на наложеното наказание лишаване от свобода. Отправеното искане за смекчаване срока на това наказание е мотивирано с факта на нееднократно изказаното в хода на наказателното производство съжаление от подсъдимия за извършеното, като се настоява, че той е осъзнал вината си. Последното защитникът твърди, че е установено чрез съдебно-психиатричното и психологично изследване на К. и установената в рамките на същото силна негова идентификация с жертвата и с пострадалите, отключило у него скръб, тъга по загубата на познат човек. Изтъква се, че преди инцидента подсъдимият е бил

здрава и хармонична личност с отлична социална адаптация, отличен ученик, вече студент, с добри характеристични данни и чисто съдебно минало. Изтъкнат е и установеният по експертен път факт на отключеното при него психично разстройство след инкриминираните по делото събития. На тази база се настоява, че целите на личната превенция са до голяма степен постигнати и поправителното въздействие на наказанието би могло да бъде реализирано и чрез отлагане на изпълнението на наказанието лишаване от свобода по реда на чл. 66 НК.

Изложеното би могло да обоснове обмисляне на възможността за смекчаване на наказанието лишаване от свобода, а евентуално и за отлагане на неговото изпълнение, ако обстоятелствата, определящи индивидуализацията на това наказание, се изчерпваха с изтъкнатите от защитата.

Безспорно личността на подсъдимия намира проява в отношението му към извършеното престъпление и към предизвиканите с него общественноопасни последици, в многократно изказваното от него съжаление за стореното и съчувствие към близките, в психологическата негова реакция след деянието, макар и провокирана не само от тежестта на случилото се, но така също и от обществения отговор на извършеното и рязкото порицаване на поведението му от местната общност, от укора и отхвърлянето, на които е станал обект. И това не е останало извън вниманието на въззивния съд, който не е ограничил изводите си относно обществената същност на подсъдимия до извършеното престъпление, а е извършил преценка за нея и от гледище на посочените обстоятелства, както и на липсата на предходни негови осъждания.

Тук е мястото да се отбележи, че неоснователно въззивният съд е изолирал от определената от първата инстанция съвкупност на обстоятелствата със значение за индивидуализацията на наказанието добросъвестното поведение на подсъдимия веднага след инцидента и в рамките на самото наказателно производство. Макар този факт да няма самостоятелно значение на смекчаващо обстоятелство, както счита защитата, той има своето място при оценката на личността на подсъдимия извън самото деяние. След ПТП той е останал на мястото, изчакайки пристигането на екип на полицията, изпълнил е задължението си да представи документите си - лични и на колата си, с готовност се е подложил на тестове за употреба на алкохол и наркотични вещества, а в досъдебното производство доброволно е дал проби от телесни течности за извършване на необходимите експертни анализи.

Посоченото поведение на подсъдимия не представлява оказано от него съдействие на органите на досъдебното производство и не е самостоятелен смекчаващ отговорността му фактор. То е било в рамките на поведението, дължимо от всеки водач на моторно превозно средство, участвало в ПТП и предписано от закона в чл. 123 ЗДвП, изискващ от такъв водач да остане на мястото и да информира компетентните служби на МВР за съответните обстоятелства, сред които с основополагащо значение е да им предостави информация, че е участвал в злополуката, да се легитимира пред тях и да изпълни разпорежданията им, включително да се подложи на тест за употреба на алкохол и наркотични вещества. Противно на мнението на защитата, неизпълнението на всичко това би било неизпълнение на задължение на водача на МПС, което подлежи на санкциониране, съгласно чл. 174, ал. 3 ЗДвП, съответно съгласно чл. 175, ал. 1, т. 3 ЗДвП. Вярно е, че като обвиняем в досъдебното производство К. не е имал задължение да съдейства с предоставяне на изискваните образци за сравнително изследване, но отказът му би предполагал принудителното тяхно изземване с разрешение на съответния първоинстанционен съд, съгласно чл. 146, ал. 3 вр. ал. 1 НПК.

Всичко това обаче не е основание за проявената от въззивния съд неоправдана строгост с фокусиране върху това, че след произшествието

подсъдимият не е изпълнил задължението си по чл. 123 ЗДвП да подаде сигнал за настъпилото произшествие, нито е отишъл до автомобила, в който са пътували загиналата С. С. и свид. М. С., а вместо това е предпочел да телефонира на близките си. Без съмнение добросъвестното поведение на всеки гражданин като такъв предполага спазване от него на установените в общността правни и морални правила за живот в нея. Но в случая липсата на предприети от подсъдимия след злополуката действия за оказване на помощ на пострадалите, съобразно с моментните му възможности, е съобразена при квалификацията на престъплението, като е изключила възможността за прилагане на смекчената отговорност по чл. 343а НК и това изчерпва нейното правно значение.

Описаното по-горе поведение на подсъдимия след произшествието и в досъдебното производство свидетелства за добросъвестното му отношение към предприетите процедури и затвърждава положителния начин, по който личността му е характеризирана от класния му ръководител и от родственика му Ж. К., както и от резултатите от проведеното му психологическо изследване по делото и от липсата на предходни негови осъждания.

Изследването на обществената опасност на личността обаче не може да се абстрахира от деянието и от неговата обществена опасност, както вярно е отбелязал въззивният съд.

Напълно обяснимо от гледище на защитавания с нея персонален интерес, в жалбата и в допълнението към нея не се отдава тежест на други от установените по делото данни, които би трябвало също да участват при формирането на съдебните изводи относно приложимото наказание, за да се постигне правилна индивидуализация на същото. А тези данни съществуват и чувствително надхвърлят имащите значение за обществената опасност, която прави деянието съставомерно по чл. 343 НК, като обосновават извод за по-висока негова обществена опасност. Те изискват съобразяване, защото поначало определени възгледи и черти от характера на дееца се проявяват и чрез извършеното от него престъпление и също характеризират личността му. Тяхното съобразяване, както и индивидуалната тежест на конкретно извършеното деяние, всякога е необходимо да се вземе предвид, като без тях не би могло да бъде постигнато онова съответствие между престъплението и наказанието, към което насочва законът чрез заложеното в чл. 35, ал. 3 НК принципно изискване. Затова отправен пункт за преценката на обществената опасност на всеки подсъдим е именно извършеното от него деяние.

Както подчертава адв. В., извършеното от Ж. К. престъпление е непредпазливо, а прокурорът е приел като форма на непредпазливостта по-леката – небрежност. Няма как да се пренебрегне обаче начинът, по който в конкретния случай тази непредпазливост е получила изява. Чрез избора на скорост над разрешената за движение в градски условия още след поемането на автомобила в посока към ж.к. „Т.“ по бул. „С. В.“ (според показанията на свид. В. още от завоя при пазара скоростта на автомобила вече е била около 80 км/ч.) подсъдимият е създал пред предприетото от него пътуване перманентен риск от настъпване на тежък резултат. И такъв резултат почти закономерно е бил реализиран малко по-късно в района на кръговото кръстовище с ул. „С.“. Този избор сочи на упорита негова нагласа към неспазване на правилата за движение относно скоростта и понижен самоконтрол, право пропорционални на обществената му опасност като водач на МПС и по същество затвърждава съобщеното от свид. М. В., че движението в града като водач на автомобил със скорост над разрешената никак не е било чуждо на подсъдимия и преди инкриминираните събития. Не може да се пренебрегне и фактът, че в конкретния случай изборът на неразрешена скорост не

е бил продиктуван от възникнала екстремна ситуация, която е изисквала непременно бързото придвижване на К., а е бил безотговорна проява, в която израз са намерили собственият характер и сериозен дефицит в дисциплината.

Като утежняващи вината на подсъдимия се открояват и редица, неидентифицирани от въззивния съд като такива обстоятелства. Такива са, на първо място, самият брой и тежестта на допуснатите нарушения на правилата за движение по пътищата, намиращи се в причинна връзка с общественоопасния резултат, с основание отчетени от първата инстанция. Не се касае за „механично отчитане на брой“ нарушения, нито за подход, нарушаващ забраната по чл. 56 НК, както е преценил въззивният съд. За запълване на бланкетната диспозиция на чл. 343 НК е достатъчно и едно нарушение на правилата за движение по пътищата, а в случая са нарушени две такива правила. Характерът и тежестта на нарушенията във връзка със съставомерния резултат са всякога важни при определяне обществената опасност на конкретно инкриминираното деяние. В случая всяко от правилата по чл. 21, ал. 1 и чл. 50, ал. 1 ЗДвП е с фундаментална за безопасността на движението важност, като нарушаването на всяко от тях е поначало свързано с изключително висока степен на риск от възникване на произшествие. Този факт, както и самата величина на скоростта, с която подсъдимият е управлявал автомобила си, която не просто значително е надвишавала разрешената за движение в градски условия, както е преценил въззивният съд, а е надхвърляла тази скорост повече от два пъти, определят висока обществена опасност на извършеното деяние. Тази скорост подсъдимият е предпочел за придвижване в града във вечерен час, в който появата на пътя и на други участници в движението е била закономерна и при липсата на какъвто и да е практически опит като водач на моторно превозно средство, на който да разчита за справяне при неблагоприятно развитие на пътната ситуация. Тези факти, както и пренебрежителното му отношение към риска, който поведението му е създало и за пътувалият с него 18-годишен по същото време М. В., допълнително завишават тежестта на извършеното.

Реална последица от автопроизшествието са множеството и сериозността на травмите, причинени на загиналата С. С., оставащи извън предизвикалите смъртта ѝ. Тяхното поглъщане от по-тежката последица – настъпилата смърт има значение за правната квалификация на деянието. Но доколкото тези увреждания са доказан по делото факт като брой, като локализация и тежест, те имат значение при преценката на тежестта на престъплението. Те са локализирани във всички части на организма – глава, гръден кош, гръден отдел на гръбнака, корем, таз, крайници и сред тях има няколко с фатална за живота тежест, многобройни са травмите с характеристиките на средни телесни повреди, множество са и леките наранявания – всички конкретно установени по експертен съдебно-медицински път и описани в заключенията на приетите по делото съдебно-медицинска и комплексна съдебно-медицинска и автотехническа експертизи.

Все към категорията на отегчаващите обстоятелства следва да се отнесе и фактът, че като водач на втория, участвал в злополуката автомобил, загиналата С. С. не е имала никакъв принос за нейното възникване. Установените по делото факти показват, че достигайки кръстовището на бул. „С. В.“ и ул. „С.“, пренебрегвайки сигнализацията с пътен знак Б 1 и фактът, че в кръстовището вече е навлязъл, движейки се по пътя с предимство, управляваният от С. С. л.а. „Ситроен“, подсъдимият е продължил движението си, навлизайки в кръстовището с избраната от него скорост от 103,7 км/ч., като с предната му част управляваният от него автомобил се врязал в предната лява врата на л.а. „Ситроен“. Експертният анализ е показал, че към момента на навлизането на лекия автомобил „Ситроен“ в кръстовището, управляваната от подсъдимия кола би се намирала на около 16

метра след мястото на удара, ако се бе движила с 50 км/ч. и двата автомобила биха се разминали безаварийно. При това положение, като не е изпълнил задълженията си да се движи в границите на разрешената от закона скорост и предварително да се убеди, че пътната обстановка позволява навлизането му в пътя с предимство и да осигури предимство на управлявания от С. автомобил, подсъдимият е причинил транспортното произшествие, като е единственият виновен за него. Загиналата като водач на лекия автомобил „Ситроен“ С. С. не е имала принос за възникването на удара, като при навлизането на водения от нея автомобил в кръговото кръстовище, автомобилът на подсъдимия се е намирал на 57,5 метра от него.

Тези обстоятелства отчетливо характеризират конкретно извършеното деяние като такова с висока обществена опасност.

Съображенията на въззивния съд по отношение на обуславящите индивидуализацията на наказанието обстоятелства изискват и друга корекция. Няма признатият му от този съд отегчаващ характер фактът на предходно допуснатото от подсъдимия и санкционирано по административен ред нарушение на правилата за движение по чл. 139, ал. 1, т. 1 ЗДвП. Този факт механично е причислен към способните да характеризират подсъдимия в най-общ план като водач на МПС и да отегчат отговорността му без да се съобрази доколко съществено е било допуснатото нарушение с оглед на характера и естеството му. Както вече бе посочено по-горе в настоящото изложение, информация в тази насока, включително и от гледище на отражението му върху безопасността на движението, дават наличните по делото данни относно правното основание за извършеното санкциониране – по чл. 179, ал. 6, т. 1 ЗДвП, предвиждащ наказване с глоба от 50 лева на водач, който управлява моторно превозно средство с незначителни неизправности. Адекватната преценка на тежестта на това нарушение показва, че като факт санкционирането му, нито на самостоятелно основание, нито в съчетание с останалите, установени по делото отегчаващи обстоятелства, може да характеризира по достатъчно надежден начин подсъдимия като водач на МПС, включително и в негативен план.

Неясна е позицията на въззивния съд относно значението на възрастта на подсъдимия за индивидуализацията на наказанието. Веднъж този съд е заявил, че при преценката на личната обществена опасност на подсъдимия не може да се пренебрегне фактът, че ПТП е причинено 4 месеца, след като той е навършил пълнолетие (стр. 15 от решението), а в по-нататъшното си изложение същият съд вече е заявил, че възрастта на подсъдимия не е благоприятстващ наказателно-правното му положение фактор (стр. 18 от решението). Доколкото от страна на защитата съдебната позиция по този проблем е възприета, като еднозначно третираща младостта на подсъдимия като смекчаващ отговорността му факт, следва да се отбележи следното: Възрастта би могла да има значение от гледище на начина, по който деянието се отразява в съзнанието на дееца, напр. поради липса на достатъчен житейски опит. В случая достигнатата от подсъдимия възраст към датата на извършеното престъпление, макар и млада и съответно непредполагаща висока степен на социална зрялост, е поначало свързана с изградена вече способност за съждение, за контрол и самоконтрол и за съобразяване на нравствените и правните норми при избора на поведение. Затова именно законът е признал на лицата, достигнали 18-годишна възраст, право да управляват МПС от съответната категория, очевидно без да поставя под съмнение, че тези лица разполагат с физическа и психическа зрялост достатъчна, за да могат те успешно да балансират между овластяването им да управляват МПС и грижата за собствената им и на останалите сигурност и благополучие. Да се приеме противното в конкретния случай, би означавало да се влезе в конфликт със самия закон.

Предопределената от възрастта липса на професионален опит като водач на МПС единствено е лишавала подсъдимия от опора за предприемане на реализираното от него високорисково поведение. Проявеното отсъствие на критичен разум в конкретната ситуация обаче не е обусловено от възрастта. Ситуацията не е изисквала особена житейска опитност, нито вземане на сложни решения, а е налагала спазване на прости правила, които при нормалният интелект на подсъдимия, неговата възраст и фактът, че е правоспособен водач на МПС, са му били добре известни. Затова възрастта на подсъдимия към датата на престъплението не следва да се третира като смекчаващ отговорността фактор.

Внесените корекции в съображенията на въззивния съд, с които той е утвърдил определеният от първата инстанция срок на лишаването от свобода не превръща наказанието в явно несправедливо, като по същество те балансират тежестта на изключването на предходно наложеното административно наказание от кръга на отегчаващите обстоятелства, приобщаването към тази категория на броя и тежестта на нарушенията на правилата за движение, многобройността, локализацията и тежестта на причинените на загиналата С. несъставомерни телесни увреждания, включването на добросъвестното поведение на подсъдимия сред положително характеризиращите личността му обстоятелства и изолирането от групата на същите на неговата възраст. В утвърдения от въззивната инстанция размер наказанието лишаване от свобода напълно съответства на тежестта на престъплението и на данните за личността на подсъдимия и е достатъчно и необходимо за постигане на целите по чл. 36 НК. На фона на посочените отегчаващи обстоятелства, фактът на започналия поправителен процес при подсъдимия и положителните данни за личността му имат напълно адекватен израз в размера на утвърденото от въззивния съд наказание от пет години лишаване от свобода. С изпълнението му, след дължимата редукция по чл. 58а, ал. 1 НК, и в съчетание с наложеното лишаване от право да се управлява моторно превозно средство, наказанието лишаване от свобода би подпомогнало изпълнението на заложеното в чл. 35, ал. 3 НК нравствено изискване и същевременно би съдействало за постижимостта на поправително-възпитателното въздействие на наказанието върху подсъдимия и за реализацията на предупредителния негов ефект върху останалите водачи на моторни превозни средства и върху обществото като цяло, за да се подчертае в съзнанието на гражданите, че нормите на правото нямат пожелателен характер.

Неприемливо е заложеното в жалбата разбиране за генералната превенция единствено като абстрактна категория. Тя е свързана със самата същност на наказанието и без нея то не би било пълноценно. Невярно в случая се твърди, че въззивният съд е отдал приоритетно значение именно на генералната превенция. Напротив, нейната тежест справедливо е съобразена от въззивния съд при отхвърлянето на основаното на нея искане на частното обвинение за увеличаване на срока на наказанието лишаване от свобода на шест години (стр. 18 от решението).

Усложненията в психичното състояние на подсъдимия са овладяни, според актуалната медицинска документация, съдържаща се в материалите от последното въззивно производство. Що се касае до физическото му състояние, по делото не е установено заболяване, несъвместимо с условията за лишаване от свобода.

Доколкото срокът на лишаването от свобода не изисква корекция в желаната от защитата насока към смекчаването му, като и след редукцията по чл. 58а, ал. 1 НК размерът му не допуска отлагане на изпълнението чрез прилагане на института по чл. 66, ал. 1 НК, безпредметно е обсъждането на възможността за прилагане на този институт.

Водим от изложеното и на осн. чл. 354, ал. 1, т. 1 НПК, Върховният касационен съд, второ наказателно отделение

Р Е Ш И:

ОСТАВЯ В СИЛА решение № 148 от 23.12.2024 г. на състав на Варненския апелативен съд, постановено по ВНОХД № 243/2024 г.

Настоящото решение е окончателно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: 1.

2.